

DOKUMENT			DIARIENUMMER
Riktlinjer visseblåsning			P 2023-0137:7
BESLUTFATTARE	BESLUTSDATUM	BESLUT GÄLLER FRÅN	SENAST UPPDATERAD
Kyrkorådet	28 februari 2024	28 februari 2024	18 januari 2024
UPPRÄTTAT AV			DOKUMENTTYP
Utredningssekreterare			Riktlinje

Riktlinjer visseblåsning

1 Bakgrund

Visseblåsning handlar om att uppmärksamma missförhållanden och begreppet har kommit att användas både för larm till media och när man internt uppmärksammar problem.

Vetlanda pastorat har ett visseblåsarsystem där anställda och andra berörda parter anonymt kan uppmärksamma organisationen på missförhållanden inom verksamheten. Visseblåsarsystemet ligger hos en extern part för att omöjliggöra efterforskning av uppgiftslämnarens identitet. Information om kanalen finns på Teams, Vetlanda pastorat ORG, och externwebben. Det är inte möjligt att identifiera den som står bakom en anmälan och det är därför inte möjligt att verifiera om personen är anställd inom Vetlanda pastorat. Alla rapporterade ärenden kommer att beaktas.

2 Syfte

Systemet ska tydliggöra allas ansvar att gemensamt uppmärksamma problem och områden där vi som organisation eller våra anställda inte följer rådande lagar, eller inte fullt ut lever efter våra riktlinjer. Systemet blir också en påminnelse om organisationens ansvar att tydliggöra vilka regler som gäller och vad som förväntas av de anställda. Sammantaget ska visseblåsarsystemet stärka en kultur där problem adresseras och diskuteras.

Vår starka förhoppning är att alla medarbetare ska känna att det är tillräckligt högt i tak för att föra dialoger om problem öppet. Men möjligheten att anonymt lämna tips är ett sätt att visa att ingen ska behöva oroa sig för konsekvenser av att påtala missförhållanden.

Visseblåsarfunktionen är alltså ett komplement och ska inte ses som en ersättning för ett öppet samtalsklimat. Normalt vänder man sig som anställd till närmaste chef eller någon person i ledningen som man känner förtroende för.

Vetlanda pastorat tillämpar ett totalt repressalieförbud. Det innebär att vi har nolltolerans mot åtgärder ämnade att straffa någon som påtalat missförhållanden – faktiska eller upplevda – så länge agerandet skett i god tro. Medveten smutskastning eller ryktesspridning tolereras dock inte.

Kanalen är avsedd för allvarliga överträdelser, som brott mot svensk lag eller EU-lagstiftning samt ärenden som kan anses av allmänintresse att de uppmärksammas. Det är sådana ärenden som kommer att hanteras i visseblåsarsystemets definierade handlägningsprocess. Övriga ärenden kommer att hänvisas vidare till lämplig part.

3 Om systemet

För att systemet ska vara trovärdigt är det viktigt med transparens och tydlighet kring hur vi skyddar användarens integritet. Det är vidare viktigt att hjälpa uppgiftslämnare att lämna så bra information som möjligt. Några aspekter som Vetlanda pastorat har fäst speciellt avseende vid är:

- Oberoende ärendehandläggning. Ärenden som bedöms vara visseblåsarärenden enligt lagens definition utreds av en särskilt utsedd förtroendegrupp alternativt av extern oberoende advokat.
- Information till användare. Som uppgiftslämnare ska man veta hur man är skyddad tekniskt och vad man själv måste tänka på för att inte lämna för mycket information. Det kan handla om användardata i bilagor, risker med att rapportera från arbetsplatsens nätverk eller risken att avslöja sig genom på vilket sätt man uttrycker sig.
- Datalagring. Vi har valt en leverantör med servrar placerade i Sverige. Handlagda ärenden raderas ur systemet så att information inte sparas längre än nödvändigt.
- Informationshantering. Ingen känslig information ska skickas via mejl, utan det krävs alltid personlig inloggning för att komma åt och arbeta med ärendeinformation.
- Inrapporteringskvalitet. Tydliga frågeformulär hjälper uppgiftslämnare att ge fullständig information som gör ärenden möjliga att utreda på ett bra sätt. Som ett komplement finns möjligheten att korrespondera anonymt med uppgiftslämnaren.
- Tillgänglighet. Mobilanpassning av rapporteringssidan är självklart då alltmer kommunikation sker via mobila enheter. En extra poäng med detta är att mobila enheter ofta ligger utanför arbetsplatsens nätverk och därmed under arbetstid är ett integritetsmässigt bra alternativ till arbetsdatorn. Möjlighet att lämna ärenden per telefon erbjuds också.

4 Om handläggningen

Ärenden handläggs av särskilt utsedda interna handläggare alternativt av extern oberoende advokat. Utredning och eventuell rekommendation för åtgärd eller vidare hantering föredras i Vetlanda pastorats ledningsgrupp av HR-ansvarig. Vid tidskritiska ärenden där tidigare nämnd hanteringen inte är möjlig får ärendet hanteras i samråd med kyrkoherden.

Riktlinjer visselblåsning

Om Vetlanda pastorats interna handläggare eller ledningsgrupp skulle vara jävig eller om det finns andra skäl till att ovan process inte kan säkra oberoende i handläggningen, så utreds ärendet av extern oberoende advokat som rapporterar till kyrkorådets ordförande.

Ärenden som faller utanför systemets syfte kommer avskrivas från visselblåsarprocessen.

Personer som pekas ut i ett ärende informeras om pågående utredning så snart det är möjligt med hänsyn till utredningsarbetet. Vem som står bakom anmälan förmedlas dock inte, även om det skulle vara känt för utredaren.

Efter handläggning raderas ärendet ur databasen som tjänsteleverantören tillhandahåller, detta sker i regel inom tre månader men kan sparas i max två år. Om ärendet behöver utredas vidare sparas nödvändig information utanför databasen. En rapport kommer att skapas ur systemet när handläggningen är avslutad och sparas enligt gällande offentlighetsprincip och arkivbestämmelser (Lagen om Svenska kyrkan, SFS 1998:1591, Kyrkoordningen 53 kap, 55 kap) Denna sparas endast digitalt. Med hänvisning till Lag (2021:890) om skydd för personer som rapporterar om missförhållande, 9 kap, kommer dessa handlingar att sekretessbeläggas.

Om en uppgiftslämnare väljer att vara öppen med sin identitet kommer ändå dennes identitet uteslutande att tillgängliggöras för den grupp som utsetts att hantera visselblåsarärenden. Undantaget är om ärendet resulterar i en brottsutredning, då man som uppgiftslämnare kan komma att kallas som vittne. Handlingar i ett ärende kan komma att utlämnas i enlighet med offentlighetsprincipen, detta föregås alltid av en sekretessprövning. I samband med detta kan uppgifter som röjer uppgiftslämnarens identitet avslöjas.

Arbetsutskottet får rapport halvårsvis med information kring vilka ärenden som hanterats i visselblåsar tjänsten och vilka åtgärder som vidtagits eller kommer att vidtas.

5 Utvärderingar och förbättringar

För att visselblåsar systemet ska vara ändamålsenligt görs regelbundna utvärderingar av hur kanalen används, om berörda personer känner till kanalen, om typen av ärenden stämmer överens med systemets syfte och om rutinerna kring hanteringen fungerar som det är tänkt.

6 Ansvarig för funktionen

Vid frågor om visselblåsar funktionen eller systemet kan du alltid vända dig till:

Helena Svenson, HR-ansvarig, helena.svenson@svenskakyrkan.se, 0383-763714
eller

Sandra Pettersson Åkesdotter, Utredningssekreterare, sandra.akesdotter@svenskakyrkan.se, 0383-763738